

Kommunistipuolueen uudistuminen ja rakoilu 1960-luvun lopulla

Suomen kommunistinen puolue (SKP) oli vielä 1960-luvun alkupuolella Neuvostoliitosta palanneiden emigranttikommunistien johtama. Monet puolueeseen liittyneet kulttuurihenkilöt olivat eronneet tai erotettu Unkarin kansannousua 1956 seuranneen kireämmän vaiheen aikana. Puolueen ohjelmaa oli hieman kevennetty Stalinin aikaisesta, mutta mitään merkittävää uudistamiskeskustelua ei käyty ennen vuotta 1965.

Uudistuksia SKP:ssa vaativat lähinnä ammattiyhdistysliikkeessä vasemmiston yhteistyöhön jo tottuneet jäsenet. Heistä useat olivat myös sodan Suomen armeijassa käyneitä ja edustivat kansallisempaa näkemystä kuin silloinen vanhentuva Moskova-mielinen johto. Siihen kuuluneet Neuvostoliiton kansalaiset joutuivat eroamaan vuosina 1964 - 1965. Päätäviin elimiin heidän tilalleen tuli "kansallisia" ja nuorempia voimia.

Äärivasemmiston yhteistyöliitossa SKDL:ssä vaikutusvaltaiseksi pääsihteeriksi nousi tammikuussa 1965 Ele Alenius, joka ilmoitti olevansa sosialisti ja saattoi lisätä siihen vielä määritteen "sinivalkoinen".

SKP:n edustajakokouksessa talvella 1966 puheenjohtajaksi valittiin Aarne Saarinen, joka oli toiminut Rakennustyöläisten liiton johdossa. Varapuheenjohtajaksi tuli myös uudistushenkinen Erkki Salomaa. "Vanhakantainen" Ville Pessi pysyi vielä puolueen pääsihteerinä vuoteen 1969, jolloin Arvo Aalto syrjäytti hänet. Uudistunut johto sopi SDP:n kanssa ammattiyhdistysliikkeen eheyttämisestä ja hallitusyhteistyöstä vuoden 1966 vaalien jälkeen.

SKP:n johto ylläpiti puoluelinjan kautta yhteyksiä suoraan Neuvostoliiton johtoon pyrkien vaikuttamaan erityisesti talouskysymyksiin. Presidentti Kekkonen vastusti tätä, mutta ei aluksi onnistunut.

SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarinen arvosteli voimakkaasti Tšhekkoslovakian miehitystä elokuussa 1968. Tästä jyrkkeni jako puolueen uudistushenkiseen, "eurokommunistiseen" enemmistöön ja toisaalta "stalinistiseksi" pilkattuun vähemmistöön. Sen johtoon kohosi Taisto Sinisalo, minkä jälkeen puhuttiin "taistolaisista". Vähemmistö ilmoitti kannattavansa Tšhekkoslovakian miehitystä ja kotimaassa luokkataistelun jatkamista. Erimielisyydet johtivat vuonna 1969 vähemmistön irtautumiseen puolueen toiminnasta omaksi oppositioyhmäkseen, mutta puolue pysyi muodollisesti koossa. "Taistolaiset" saivat 1970-luvun alussa kannatusta opiskelijoilta ja kulttuuriväeltä mutta eivät pystyneet valtaamaan hallitsevaa asemaa SKDL:n ja SKP:n toiminnassa. Puolueen sisäinen kamppailu vallasta jatkui sitten vuodesta toiseen ja heikensi SKP:n voimaa.

Lähteinä mm: Lauri Haataja, "Kekkonen aika" teoksessa Suomi 75. Itsenäisen Suomen historia 4 (1992), s. 64 - 67 ja Mauno Koivisto, Liikkeen suunta (1997), s. 160 - 162. Internetissä esim: <http://fi.wikipedia.org/wiki/SKP>